

bouwen met mensen

Loverendale 19
7207 PG Zutphen
telefoon 0575 571883
fax 0575 575513

www.bouwenmetmensen.nl
info@bouwenmetmensen.nl

bank 78.48.22.387
kvk 08130592
btw NL086872370.B01

Aan: deelnemers Ubuntuplein

Betreft: Verslag bijeenkomst Ubuntuplein, 15 en 16 oktober door Ingrid (en Eric)

Zutphen, 17 november 2010

Referentie: ubuntuuplein-verslag-15-16-oktober-websiteversie

We zijn bijeen gekomen in de Luvatazaal van de Hanzehof, waar elk van de initiatieven van het Ubuntuplein een eigen zuil heeft gekregen (zie de foto's).

Vorbereidende bijeenkomst

Voraan staat een knaloranje kinderbedje, bossen draden in de drie kleuren rood, wit en blauw erover heen gedrapeerd, een beeldje van Jacques van Es over het architectuurgesprek erboven. We hebben bloemen en een kaars. We zijn met ongeveer 70 mensen bijeen deze vrijdag en zaterdag.

Kinderbedje voor 'kraambezoek'

De zaal met ruim 70 bezoekers

Eric heet iedereen welkom. Op uitnodiging van Ingrid gaat iedereen eerst in groepjes van drie met elkaar in gesprek over nieuwe gemeenschapsvorming. We horen daarna wat vragen en ervaringen van elkaar. Een aantal leden van de Derde

Fase vertelt waar zij in een laatste bijeenkomst in een werkgroep mee bezig zijn geweest.

Jettie van Helsdingen vertelt hoe ze verkend hebben wat handig is, in het licht van leeftijdsbestendig wonen, om in de woningen te realiseren: zoals een drempelloze woning, het slot boven de deurkruk in plaats van eronder etc. Over de tuin wordt door iemand anders (.....) verteld dat men zich een levendig geheel voorstelt, met water en een bruggetje, een hoge boom met banken eronder, kleine plekjes om te zitten. Er moeten ook kinderen kunnen komen, en er moet dus ook een plek zijn waar het fijn is om een spel te doen. Ook is gesproken hoe men om zou willen gaan met huisdieren (i.v.m. b.v. kattenpoep in de tuin). De tuin moet iets opens hebben naar buiten toe, maar het moet niet echt een publiek park worden. Over het onderwerp energie vertelt Herman Feberwe. Het zou mooi zijn om onafhankelijk te zijn van energieleveranciers. Energie neutraal bouwen zou dan de opgave zijn. Er is best veel mogelijk. Als er een serre komt, kun je profiteren van het zonlicht. Luiken houden warmte vast als dat nodig is, groene daken zijn isolerend.

Eric ten Hagen

Met het Ubuntuplein zijn we op weg een gemeenschap te vormen met elkaar. De omgeving moet naar die gemeenschap vormgegeven worden. Vormgeving en gemeenschap moeten met elkaar verweven zijn. Alle betrokken partijen hebben daarbij te maken met processen die afwijkend zijn van wat ze gewend zijn. Terwijl je al wel plannen maakt, weet je nog niet wie de vastgoedeigenaar straks wordt. Wat gebeurt er als het project, of een deel ervan mislukt? Hoe doen we het dan met de al gemaakte kosten? Men vindt het belangrijk dat de gebouwen wel marktconform zijn, zodat ze ook weer aan anderen kunnen worden verkocht/verhuurd. Bewoners en gebruikers van het Ubuntuplein, willen als het ware juist een paleis. Eric geeft aan dat hij dan naar alle partijen zegt: het moet een paleis worden, maar een sociaal paleis. Op het fysieke vlak moet er verschijnen wat daarbij past en wat we nodig hebben.

Alle deelnemers van het Ubuntuplein vertegenwoordigen een groter of kleiner initiatief, al dan niet van een grotere organisatie. We hebben diverse bijeenkomsten gehad, waarin we elkaar steeds vertellen hoe het ervoor staat met het initiatief. Voor sommigen is dit al een uitgewerkt verhaal, voor anderen staat het nog aan het begin, weer anderen zijn het al jaren aan het doen, en zoeken vooral een nieuw gebouw en een nieuwe omgeving.

Het Ubuntuplein maakt vernieuwing mogelijk. Het wordt ervaren als een goede plek, en ieder wil met de gemeenschap meedoen. Hoe dat er precies uitziet zal gaandeweg moeten blijken.

Het is een doorgaand ontwikkelingsproces, waarbij je steeds weer een stap verder komt met elkaar. Ook degenen die misschien eerst sceptisch waren, krijgen meer vertrouwen.

In het proces werken we gestructureerd met elkaar. We kijken terug wat er opvalt, en wat er gemeenschappelijk klinkt, zodat we met elkaar waarnemen waar we staan.

Dat betekent ook dat we onzekerheden nog met elkaar moeten uithouden, en de zaak steeds weer in balans moeten brengen. Onlangs klonk bijvoorbeeld de behoefte om een juridische vorm te gaan kiezen met elkaar. Sommigen vonden dat we die eigenlijk al lang hadden moeten hebben. Maar een ander zei juist: als

we al een juridische vorm hadden gehad met elkaar, dan had ik niet verder kunnen gaan op dit moment. We zijn dus al een poos onderweg, nog zonder de veiligheid van een juridische vorm, maar we toetsen steeds aan elkaar of ieder de positie krijgt die hij verdient.

Clara Selder

Clara Selder vertelt over haar initiatief 'Heemhuys', voor kleinschalige kinderopvang. Er komen drie Heemhuizen op het Ubuntuplein en ruimte voor kantoor en om opleiding voor de leidsters te kunnen geven. Ze schetst hoe de Heemhuizen een leeromgeving vormen voor jong en oud, door alle generaties heen, en hoe iedereen van elkaar kan leren. Het streven van Heemhuys Kinderopvang in samenhang met het project van de derde fase is dat ouderen en kinderen, kennis, ervaringen, diensten en vaardigheden verwerven, delen en uitwisselen.

Het ontbreekt beide veelal aan een duidelijke sociale rol en beide leeftijdsgroepen zijn meer dan anderen aangewezen op de buurt.

Bovendien zijn enkele fundamentele basisbehoeften in elke levensfase van belang, maar voor ouderen en jongeren zijn ze vaak moeilijker te vervullen dan voor de werkende middengeneratie. Het gaat daarbij om behoeften als:

- Het gevoel zinvol en nuttig te zijn
- De behoefte aan persoonlijke identiteit
- De behoefte aan cultuuroverdracht en overdracht van vaardigheden en kennis
- De behoefte aan acceptatie en geborgenheid
- De behoefte deel te nemen aan de geschiedenis
- De behoefte om op een plezierige wijze nieuwe dingen te leren
- De behoefte aan aandacht, contact en gezelligheid

Er zijn verschillende vragen waar het Heemhuys met bewoners van de Derde Fase mee aan de gang wil gaan. Wie wil zich verbinden met dit werkgebied? Wie wil zich verbinden met vraagstukken die voortkomen uit dit werkgebied? Wie voelt zich verbonden met de levensvragen zoals:

- Hoe maken wij een bedding voor de kinderen die nog geboren gaan worden?
- Hoe kunnen we rugsteun bieden aan de opvoedtaak van de huidige generaties ouders, bij wie de pedagogische verwarring groot is?
- Hoe richten we de samenwerking in voor de ouder wordende mens die in ons geboren gaat worden en die actief wil deelnemen in deze sociaal-culturele wereld van de kinderopvang?

Hoe creëren we een bedding voor wie geboren wil worden? En hoe kunnen we samenwerken met de oudere mens die in ons geboren wil worden? Voor alle generaties geldt: er is niets dat klaar ligt. Er is dialoog en afstemming nodig.

Peter van der Gugten

Peter van der Gugten is al dertig jaar bezig op het gebied van stedelijke ontwikkeling. Hij heeft ervaring met oude wijken, de Kruiskade, Feyenoord, Alexanderpolder, naoorlogse wijken ook, in Rotterdam, en is daar altijd bezig met stadsvernieuwing.

'Ook op onze manier zijn we bij projectontwikkeling bezig 'communities' te maken'. Hij heeft jaren lang gewerkt bij woningbouwcorporaties, maar wilde na

die tijd ook graag met een commercieel streven werken, en is toen Algemeen Directeur geworden van Proper Stok. Daarbij streeft hij vooral naar maatschappelijk rendement, en niet in de eerste plaats naar de winst. Toen hij het Reesinkgebouw tegenkwam dat leegstond heeft hij zelf initiatief genomen om met de gemeente te gaan praten. Normaal gesproken doet hij dat eigenlijk niet, en wordt Proper Stok uitgenodigd een gebied te gaan ontwikkelen. Nu is hij met Ten Doeskate gaan praten. Ze hadden het gevoel met elkaar zaken te kunnen doen. Peter vertelt een beetje de geschiedenis van het traject, en hoe je in elk ontwikkelingsplan te maken het met mensen en met een anekdote. Wanneer je vanuit een nieuwe gebiedsvisie, nieuwe communities, wil helpen ontwikkelen, heb je in al die processen wel masterplannen nodig, over welke onderdelen er moeten komen om te komen tot nieuwe en (ver-nieuwde) stadse ontwikkeling. Alleen met masterplannen kom je er niet, maar ze zijn ook nodig. Je kunt in dergelijke processen initiatieven ook van bovenaf doodknuffelen, waardoor het geheel meestal alleen maar gefrustreerd raakt. Vanuit Proper Stok stelt Peter van der Gugten zich op het standpunt: ieder initiatief is waardevol. 'Ik werk 20 uur per dag, maar ik wil wel dat als ik me verbind dat iets succesvol is. Ik wil dat het ook echt van de grond komt. Daar is vasthoudendheid voor nodig, soms wel gedurende perioden van 10 – 15 jaar.' Peter van der Gugten noemt een aantal uitgangspunten van waaruit hij aan projectontwikkeling werkt: In de projectontwikkeling werkt hij graag met iconen, die hij ziet als dragers van een succesvolle ontwikkelingen. Iconen zijn iets bijzonders. Hij noemt het voorbeeld van theater Walhalla in Katendrecht, in een wijk met veel dichtgetimmerde ramen. Het was een prostitutiebuurt. Een initiatiefnemer zag er iets in daar in een oud gebouw een theater te beginnen. Er is voor gekozen dat aan te gaan, en in twee à drie jaar tijd is de hele buurt veranderd. Er zijn drie restaurants, terrassen, er komen heel andere mensen de wijk bezoeken, er is heel ander leven. Dat was vóór die tijd bijna ondenkbaar. Het Walhallatheater is een huiskamertheatertje, voor max. 50 mensen. Maar er komen wel toppers, voor try-outs, het heeft een beetje het karakter van de Parade. Zo'n verandering, zo'n succesvolle ontwikkeling, bereik je niet met wonen alleen. Op de Mars komt een stadswijk, niet alleen een woonwijk. Voor die wijk proberen we het stadse te pakken op een schaal die bij Zutphen past, en vorm te geven zodat het refereert aan Zutphen. Dat kan alleen met allerlei programma's, en niet met wonen alleen. Wat daarbij ook belangrijk is om te werken aan waardecreatie door vooraf te investeren in het voorzieningenniveau. Zo zijn we in een bepaalde wijk ooit begonnen eerste een brede school te bouwen, met kinderopvang, BSO, en scholen, en een sporthal er bovenop.. Al die scholen zaten voorheen in slechte oude gebouwen. Juist in de oude wijken moet je investeren in de scholen. Die Brede School heeft de identiteit van die plek bepaald. Het krijgt een bepaald imago door zo'n pioniers-voorziening. Men wordt gezamenlijk trots op de plek, en wil er graag wonen. Verder is het uitgangspunt: organische stedenbouw, dat wil zeggen dat je ontwikkelt vanuit wat de vraag is. Zo is, ook in Katendrecht, eerst een Chinese kerk gebouwd (in een oud bestaand gebouw). Een jonge Chinese vrouw met haar oma kwam daarover praten, dat zij dat graag zouden willen in Katendrecht. We willen graag terug naar Katendrecht. Van daaruit kan communityvorming plaatsvinden.

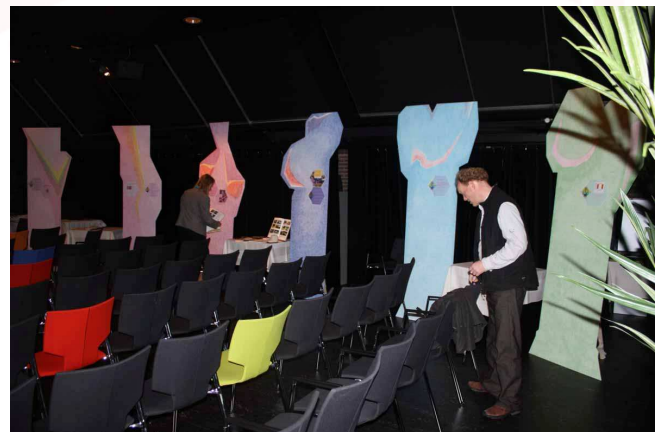
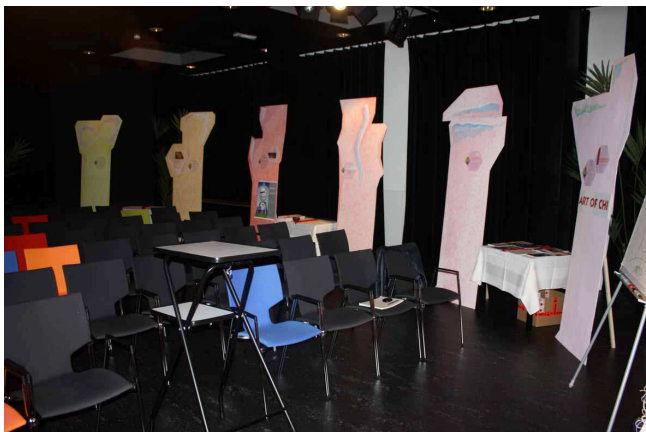
Er zijn in de kerk nu een aantal ‘klaslokalen’ en één zaal voor 800 mensen, waar men met name op zaterdag en zondag actief is. Het brengt stabilisatie in de wijk. Het gaat er dus om creatieve en talentvolle ondernemers aan te trekken en te behouden. Dat brengt dynamiek van onderaf.

Verder is van waarde voor de ontwikkeling van een project: het behoud van en herontwikkeling van historische gebouwen. In Dordrecht is het voorbeeld van Villa Augustus in de oude watertoren met bijgebouwen, een initiatief in the middle of nowhere, waar nu horeca is, een kruidentuin, hotel, zaalverhuur, een buurtwinkel. Bij dit alles is het van belang samen te werken, in willekeurige volgorde, met gemeenten, marktpartijen, corporaties, instellingen, ondernemers. Vanuit particulier en collectief opdrachtgeverschap en ruimte scheppen voor kunst en cultuur.

De deelnemers van het Ubuntuplein, de leden van de Derde Fase, ziet Peter van der Gugten ook als ondernemers. Ook als burger kun je immers ondernemer zijn: je investeert geld en je investeert uren.

Peter van der Gugten stelt vast dat de ordening als het gaat om projectontwikkeling echt anders aan het worden is in Nederland. Wat vroeger aan de achterkant geregeld werd (na de planvorming) komt nu voorop te staan: welk programma komt er, waar zijn de vragen en initiatiefnemers daarvoor? ‘Het regisseren van particuliere initiatieven is de primaire taak van de nieuwe projectontwikkelaar en kan leiden tot een succesvolle gebiedsontwikkeling’.

Op zaterdag presenteerden alle deelnemers van het Ubuntuplein zich, en konden we in drie rondes met elkaar in gesprek. Er ontstonden al diverse afspraken over bijdragen, vrijwilliger zijn etc. We zijn benieuwd naar wat er allemaal precies uit is voortgekomen!

De twaalf zuilen van de twaalf initiatieven van het Ubuntuplein

Mede namens Eric ten Hagen,
Ingrid Busink

De zaal bij aanvang

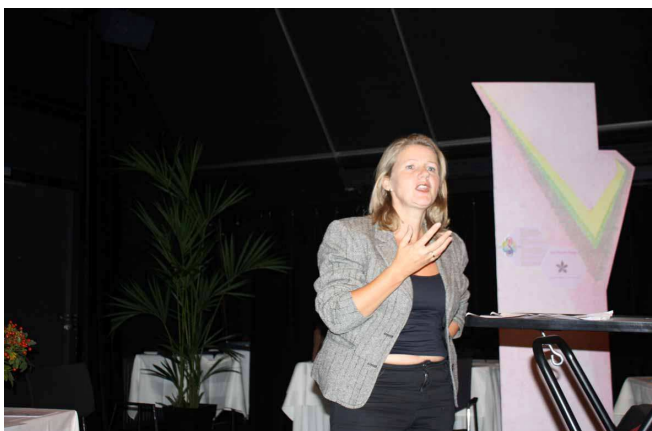
Idem

Clara bij haar presentatie

Gesprek na de presentaties

Marion bij haar presentatie

De lege, maar ingerichte zaal

In gesprek met Peter van de Cammen (Orta Nova)

De zaterdagbijeenkomst